

Strokovni kadri v zadrugah

1. s fakulteto in srednjo šolo, 2. z nižjo šolo, 3. brez kvalifikacij

Ta risba kaže stanje strokovnega kadra v kmetijskih in obdelovalnih zadrugah v začetku leta 1956. Iz nje je razvidno, da zadruge nimajo dovolj kvalificiranega kmetijskega osebja. V 6.876 zadrugah, kmetijskih in obdelovalnih, dela le okrog 2.080 uslužbencev s fakultetno izobrazbo, kar pomeni, da pride na vsako tretjo zadrugo po en fakultetno izobražen uslužbenec. Od tega števila je le 1.052 uslužbencev, ki so kmetijski strokovnjaki. A od kmetijskih strokovnjakov, ki delajo v zadrugah, jih je le 170 agronomov, medtem ko so drugi tehniki s srednjo strokovno izobrazbo.

Prav tako imajo zadruge malo strokovnih komercialistov uslužbencev. V 6.876 zadrugah dela le 1.611 komercialistov, od katerih jih ima le 141 fakultetno ali srednjo strokovno izobrazbo, medtem ko imajo drugi nižjo strokovno izobrazbo ali osnovno šolo. To je pre malo, glede na to, da imajo zadruge večjo vlogo v prometu tako kmetijskih kakor tudi industrijskih izdelkov in da morajo svojo proizvodnjo čedalje bolj prilagajevati potrebam trga.

Glede knjigovodij stanje prav tako ni mnogo boljše. Od 7.504 knjigovodij (na vsako

zadrugo nekaj več kakor eden) ima le 838 knjigovodij fakultetno ali srednjo strokovno šolo (drugi imajo nižjo strokovno izobrazbo).

Opazno je precej visoko število drugega, nestrokovnega osebja, ki je zaposleno v zadrugah. Od 20.484 uslužbencev, kolikor jih je bilo v začetku leta zaposlenih v zadrugah (splošnih in obdelovalnih), jih je le polovico strokovnih uslužbencev (kmetijski strokovnjaki, knjigovodje in komercialisti), medtem ko jih odpade okrog 50 odstotkov (10.269) na drugo administrativno in podobno osebje.

V letu 1956 se je stanje strokovnega osebja v zadrugah nekoliko izboljšalo. Organizirano so se lotile šolanja knjigovodij, blagajnikov, upravnikov zadrug, traktoristov, revizorjev in podobnih uslužbencev in to s tečaji in seminarji. V nekaterih okrajih in občinah so bile odprte tudi stalne šole za strokovni kmetijski kader. Za šolanje srednjih in višjih kadrov so zadruge in društva kmetijske organizacije dale tudi več štipendij. Vse to pa je premalo in se tako kaže potreba po nadaljnjem pospeševanju tega šolstva, po vztrajnem delu za šolanje strokovnega kadra v zadrugah in kmetijstvu sploh.

Obrazi v kmetijskih zadrugah

Kmetijske zadruge, posebno pa splošne, stalno širijo svoje dejavnosti in povečujejo tudi število obratov. Število obra-

Leto	1952	1953	1954	1955
Kmetijski obrati	1.063	2.685	3.346	3.414
Industrija in predelava	2.913	3.679	4.189	5.011
Trgovina in gostinstvo	14.839	16.172	15.017	14.495
Obrt	1.990	2.115	1.683	1.104

zmanjšalo v primerjavi s prejšnjimi leti. Zmanjšuje se število tistih obrtnih delavnic, ki nimajo neposredne zveze s kmetijstvom, kakor so krojaške, frizerske, čevljarke in podobne delavnice, medtem ko se povečuje število obrtnih delavnic, ki so potrebne kmetijstvu (kolarne, kovaško-podkovalne, mehaničarske in druge).

Se vedno pa se ne zmanjšuje število obratov tako imenovanih komunalnih dejavnosti pri zadrugah, kakršni so: pekarnice, električne centrale, vodovodi in podobno. Ob koncu leta 1955 so imele kmetijske zadruge nekaj manj prodajaln in branjarj, medtem ko so gostinski objekti po številu večinoma vzdržujejo na ravni prejšnjih let. Letos je pri zadrugah občutiti težnjo, da bi se osvobodile gostinskih obratov, posebno pa nerentabilnih, kar je popolnoma pravilno.

Število obrtnih delavnic se je ob koncu leta 1955 znatno zmanjšalo v primerjavi s prejšnjimi leti. Zmanjšuje se število tistih obrtnih delavnic, ki nimajo neposredne zveze s kmetijstvom, kakor so krojaške, frizerske, čevljarke in podobne delavnice, medtem ko se povečuje število obrtnih delavnic, ki so potrebne kmetijstvu (kolarne, kovaško-podkovalne, mehaničarske in druge).

KADRI V ZADRUGAH in KMETIJSTVU

Splošni ekonomski in družbeni razvoj zahteva, da se problem kmetijstva, njegova preobrazba in napredek proizvodnje postavijo v prvi plan naših ukrepov in usmerjanj. Zadnja leta se v tej smeri tudi trudimo. Ti naporji do popolnega izraza v predlaganih osnovah družbenega plana za prihodnje leto. To je tudi povsem razumljivo, ker je od napredka kmetijske proizvodnje odvisna tako prehrana prebivalstva in odprava sedanjih ekonomskih težav kakor tudi naš nadaljnji družbeni ekonomski razvoj. Pri tem postavljamo — razen melioracijskih del — v prvi plan: hitro mehanizacijo kmetijstva — uporabo umetnih gnojil in sredstev za zaščito rastlin ter živine, uporabo dobrih semen in sadik, zagotovitev plemenske živine in drobnice in podobno. Vse to s smotrom, da bi povečali donose in delovno proizvodnost v kmetijstvu.

Naporji in ukrepi, s katerimi računamo in jih že podvzema družbena skupnost na področju kmetijske proizvodnje, gredo potemtakem v smeri postavljanja znanosti in tehnike v službo proizvajalcev. Praksa zadnjih 10 let je potrdila, da brez tega — brez znanosti in tehnike (uporaba kemičnih sredstev, mehanizacije in drugo) ni napredka in intenzifikacije kmetijstva, ni visokih donosov na površinsko enoto, na sadno drevo, na delovno enoto, na delovno živino. Nerodovitnih let ne moremo stalno pojasnjevati s sušo in drugimi elementarnimi neprilicami. Sodobna obdelava zemlje, širše uporabljanje sodobne znanosti in tehnike, lahko močno kljubujejo učinku naravnih sil — suši, poplavam itd., kar je praksa že davno potrdila.

Širše uporabljanje sodobne znanosti in tehnike v kmetijstvu in sprejemanje semen, kemizacije, mehanizacije in drugega, zahteva

prvič, organizacijo, ki bo sposobna, da z družbenimi skladi in s njihovim stalnim povečevanjem organizira proizvajalce tako, da bi bili čim bolj pripravljeni za uporabo in izkoriščanje teh sredstev na svoji zemlji, drugič, kadre, ki bi znali in smeli na široki fronti brez številnih »poskusov«, »preizkusov« in podobno — ker so ti preizkusi v sodobnem kmetijstvu že davno uspešno opravljeni — lotiti se odločneje uporabljanja znanosti in tehnike v kmetijstvu.

Organizacije že delujejo v kmetijstvu in na vasi. To so kmetijska posestva, kmetijske, obdelovalne in druge proizvajalne zadruge. Te je treba pravilno usmeriti v izdelavi plana kmetijske proizvodnje, računati z njimi, obrniti jih bolj odločno v smer opremljanja s sodobnimi sredstvi, izvajanja programa pospeševalnih ukrepov v kmetijstvu in jim pri tem pomagati. Čim

bodo stopile v boj za napredek, se bodo začele usposabljalati.

Prav tako nimamo manj kmetijskih ustanov. Po podatkih imamo okrog 13.000 kmetijskih strokovnjakov (tehnikov in agronomov). Na okrog 180 kmetijskih gospodarstev pride en strokovnjak. Na vseh kmetijskih fakultetah je bilo v šolskem letu 1955-56 vpisanih okoli 2.000 študentov. Če bi računali samo z vsemi temi — brez srednjih kmetijskih šol — tedaj bi bilo to za več let ohranjajoče povečanje kadrov za kmetijstvo.

Kar se pa tiče kmetijskih ustanov, pa so tuji strokovnjaki, ki so obiskali te ustanove, izjavili, da tako široke mreže teh ustanov nimajo niti kmetijsko mnogo bolj napredne države. To pomeni, da ne gre niti za število kadrov niti za število ustanov, temveč zato prvič, ali naj samo, nanje računamo pri izvajanju programa pospeševanja kmetijstva ali tudi na druge kadre, ki so zaposleni v gospodarskih organizacijah na vasi in v kmetijstvu, na kmetijske delavce in same proizvajalce; drugič, kako se pripravljajo ti kadri za praktično graditve

socializma in vasi, za organiziranje sodobne proizvodnje, za izročitev sodobne znanosti in tehnike v službo kmetijstva;

tretjič, odkod, kako in s kakšnimi sredstvi vodijo ti kadri kmetijsko proizvodnjo, kako in s kakšnim odnosom in v kakšnem časovnem razdobju prihajajo v stik s kmetijskim proizvajalcem.

V zadrugah je malo uslužbencev s strokovno izobrazbo

Takoj se bomo zedinili v tem, da imajo kmetijske organizacije, zadruge in kmetijska posestva malo strokovnega kadra. Potrebujemo v večjem številu ne samo agronomov, temveč tudi komercialiste, knjigovodje in druge šolane gospodarstvene voditelje.

Takih kadrov nimamo v teh organizacijah, ali pa jih imamo zelo malo. Brez njih niti sami kmetijski strokovnjaki ne morejo napraviti veliko. Podatki zbrani ob koncu leta 1955 na primer povedo, da je bilo v 6172 kmetijskih zadrugah 17.700 uslužbencev. Med temi je bilo 721 kmetijskih strokovnjakov (104 agronomi in 617 tehnikov), 30 veterinarjev in veterinarskih tehnikov, 141 komercialistov s popolno srednjo šolo in fakulteto, 1.400 drugih »komercialistov«, največ z osnovno šolo, okrog 6.000 »knjigovodij« z nižjo šolsko izobrazbo, večinoma z osnovno, in okrog 8.700 raznih administrativnih uslužbencev. Tak kader pa naj se trudi kolikor more — številni med njimi se tudi zelo trudijo — ne more usposobiti te organizacije za vse naloge.

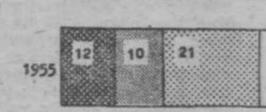
Niti v kmetijskih obdelovalnih zadrugah ni s temi kadri mnavice in same proizvajalce; drugič, kako se pripravljajo ti kadri za praktično graditve

tijstva, čeprav se je občutno povečal, je še vedno majhen. Razen tega so kmetijski objekti v zadrugah še vedno nerentabilni, kar je eden izmed glavnih vzrokov počasnega povečevanja dohodkov iz kmetijstva v zadrugah.

Največji dobiček ustvarjajo zadruge iz prometa s kmetijskimi pridelki, nato pa iz druge trgovine. V letih 1954 in 1955 je bil dobiček zadrug na primer naslednji:

Vrsta dejavnosti	Delež v skupnem dobičku	1. 1954	1. 1955
Kmetijstvo	—	—	—
Predelava in industrija	13%	7%	7%
Odkup kmetijskih pridelkov	52%	53%	53%
Druga trgovina	29%	26%	26%
Gostinstvo	4%	3%	3%
Obrt	2%	7%	7%
Drugo	—	3%	3%
Skupaj	100%	100%	100%

Skupni dobiček kmetijskih zadrug izražen v absolutnih številkih je porasel od 3.007 milijonov v letu 1954 na 4.484 milijonov v letu 1955, kar predstavlja znaten porast.

Delež posameznih vrst dejavnosti v skupnem dobičku: 1. kmetijstvo, 2. predelava in industrija, 3. odkup kmetijskih pridelkov, 4. druga trgovina, 5. gostinstvo, 6. obrt, 7. drugo

socializma in vasi, za organiziranje sodobne proizvodnje, za izročitev sodobne znanosti in tehnike v službo kmetijstva;

tretjič, odkod, kako in s kakšnimi sredstvi vodijo ti kadri kmetijsko proizvodnjo, kako in s kakšnim odnosom in v kakšnem časovnem razdobju prihajajo v stik s kmetijskim proizvajalcem.

V zadrugah je malo uslužbencev s strokovno izobrazbo

Takoj se bomo zedinili v tem, da imajo kmetijske organizacije, zadruge in kmetijska posestva malo strokovnega kadra. Potrebujemo v večjem številu ne samo agronomov, temveč tudi komercialiste, knjigovodje in druge šolane gospodarstvene voditelje.

Takih kadrov nimamo v teh organizacijah, ali pa jih imamo zelo malo. Brez njih niti sami kmetijski strokovnjaki ne morejo napraviti veliko. Podatki zbrani ob koncu leta 1955 na primer povedo, da je bilo v 6172 kmetijskih zadrugah 17.700 uslužbencev. Med temi je bilo 721 kmetijskih strokovnjakov (104 agronomi in 617 tehnikov), 30 veterinarjev in veterinarskih tehnikov, 141 komercialistov s popolno srednjo šolo in fakulteto, 1.400 drugih »komercialistov«, največ z osnovno šolo, okrog 6.000 »knjigovodij« z nižjo šolsko izobrazbo, večinoma z osnovno, in okrog 8.700 raznih administrativnih uslužbencev. Tak kader pa naj se trudi kolikor more — številni med njimi se tudi zelo trudijo — ne more usposobiti te organizacije za vse naloge.

Niti v kmetijskih obdelovalnih zadrugah ni s temi kadri mnavice in same proizvajalce; drugič, kako se pripravljajo ti kadri za praktično graditve

socializma in vasi, za organiziranje sodobne proizvodnje, za izročitev sodobne znanosti in tehnike v službo kmetijstva;

tretjič, odkod, kako in s kakšnimi sredstvi vodijo ti kadri kmetijsko proizvodnjo, kako in s kakšnim odnosom in v kakšnem časovnem razdobju prihajajo v stik s kmetijskim proizvajalcem.

V zadrugah je malo uslužbencev s strokovno izobrazbo

Takoj se bomo zedinili v tem, da imajo kmetijske organizacije, zadruge in kmetijska posestva malo strokovnega kadra. Potrebujemo v večjem številu ne samo agronomov, temveč tudi komercialiste, knjigovodje in druge šolane gospodarstvene voditelje.

Takih kadrov nimamo v teh organizacijah, ali pa jih imamo zelo malo. Brez njih niti sami kmetijski strokovnjaki ne morejo napraviti veliko. Podatki zbrani ob koncu leta 1955 na primer povedo, da je bilo v 6172 kmetijskih zadrugah 17.700 uslužbencev. Med temi je bilo 721 kmetijskih strokovnjakov (104 agronomi in 617 tehnikov), 30 veterinarjev in veterinarskih tehnikov, 141 komercialistov s popolno srednjo šolo in fakulteto, 1.400 drugih »komercialistov«, največ z osnovno šolo, okrog 6.000 »knjigovodij« z nižjo šolsko izobrazbo, večinoma z osnovno, in okrog 8.700 raznih administrativnih uslužbencev. Tak kader pa naj se trudi kolikor more — številni med njimi se tudi zelo trudijo — ne more usposobiti te organizacije za vse naloge.

Niti v kmetijskih obdelovalnih zadrugah ni s temi kadri mnavice in same proizvajalce; drugič, kako se pripravljajo ti kadri za praktično graditve

tijstva, čeprav se je občutno povečal, je še vedno majhen. Razen tega so kmetijski objekti v zadrugah še vedno nerentabilni, kar je eden izmed glavnih vzrokov počasnega povečevanja dohodkov iz kmetijstva v zadrugah.

Največji dobiček ustvarjajo zadruge iz prometa s kmetijskimi pridelki, nato pa iz druge trgovine. V letih 1954 in 1955 je bil dobiček zadrug na primer naslednji:

Vrsta dejavnosti	Delež v skupnem dobičku	1. 1954	1. 1955
Kmetijstvo	—	—	—
Predelava in industrija	13%	7%	7%
Odkup kmetijskih pridelkov	52%	53%	53%
Druga trgovina	29%	26%	26%
Gostinstvo	4%	3%	3%
Obrt	2%	7%	7%
Drugo	—	3%	3%
Skupaj	100%	100%	100%

Skupni dobiček kmetijskih zadrug izražen v absolutnih številkih je porasel od 3.007 milijonov v letu 1954 na 4.484 milijonov v letu 1955, kar predstavlja znaten porast.

Delež posameznih vrst dejavnosti v skupnem dobičku: 1. kmetijstvo, 2. predelava in industrija, 3. odkup kmetijskih pridelkov, 4. druga trgovina, 5. gostinstvo, 6. obrt, 7. drugo

socializma in vasi, za organiziranje sodobne proizvodnje, za izročitev sodobne znanosti in tehnike v službo kmetijstva;

tretjič, odkod, kako in s kakšnimi sredstvi vodijo ti kadri kmetijsko proizvodnjo, kako in s kakšnim odnosom in v kakšnem časovnem razdobju prihajajo v stik s kmetijskim proizvajalcem.

V zadrugah je malo uslužbencev s strokovno izobrazbo

Takoj se bomo zedinili v tem, da imajo kmetijske organizacije, zadruge in kmetijska posestva malo strokovnega kadra. Potrebujemo v večjem številu ne samo agronomov, temveč tudi komercialiste, knjigovodje in druge šolane gospodarstvene voditelje.

Takih kadrov nimamo v teh organizacijah, ali pa jih imamo zelo malo. Brez njih niti sami kmetijski strokovnjaki ne morejo napraviti veliko. Podatki zbrani ob koncu leta 1955 na primer povedo, da je bilo v 6172 kmetijskih zadrugah 17.700 uslužbencev. Med temi je bilo 721 kmetijskih strokovnjakov (104 agronomi in 617 tehnikov), 30 veterinarjev in veterinarskih tehnikov, 141 komercialistov s popolno srednjo šolo in fakulteto, 1.400 drugih »komercialistov«, največ z osnovno šolo, okrog 6.000 »knjigovodij« z nižjo šolsko izobrazbo, večinoma z osnovno, in okrog 8.700 raznih administrativnih uslužbencev. Tak kader pa naj se trudi kolikor more — številni med njimi se tudi zelo trudijo — ne more usposobiti te organizacije za vse naloge.

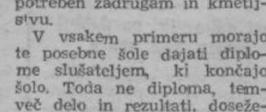
Niti v kmetijskih obdelovalnih zadrugah ni s temi kadri mnavice in same proizvajalce; drugič, kako se pripravljajo ti kadri za praktično graditve

tijstva, čeprav se je občutno povečal, je še vedno majhen. Razen tega so kmetijski objekti v zadrugah še vedno nerentabilni, kar je eden izmed glavnih vzrokov počasnega povečevanja dohodkov iz kmetijstva v zadrugah.

Največji dobiček ustvarjajo zadruge iz prometa s kmetijskimi pridelki, nato pa iz druge trgovine. V letih 1954 in 1955 je bil dobiček zadrug na primer naslednji:

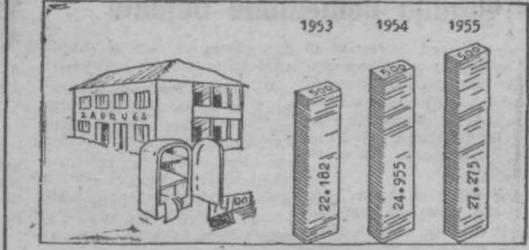
Vrsta dejavnosti	Delež v skupnem dobičku	1. 1954	1. 1955
Kmetijstvo	—	—	—
Predelava in industrija	13%	7%	7%
Odkup kmetijskih pridelkov	52%	53%	53%
Druga trgovina	29%	26%	26%
Gostinstvo	4%	3%	3%
Obrt	2%	7%	7%
Drugo	—	3%	3%
Skupaj	100%	100%	100%

Skupni dobiček kmetijskih zadrug izražen v absolutnih številkih je porasel od 3.007 milijonov v letu 1954 na 4.484 milijonov v letu 1955, kar predstavlja znaten porast.

Delež posameznih vrst dejavnosti v skupnem dobičku: 1. kmetijstvo, 2. predelava in industrija, 3. odkup kmetijskih pridelkov, 4. druga trgovina, 5. gostinstvo, 6. obrt, 7. drugo

Osnovna sredstva v zadrugah

(v milijonih dinarjev)

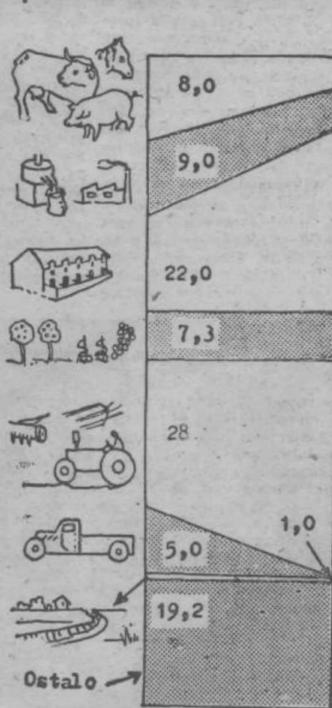
Osnovna sredstva v kmetijskih zadrugah so se povečala, kakor je razvidno, v razdobju od leta 1953 do konca leta 1955 od 22.182 milijonov na 27.275 milijonov din, iz česar je razvidno, da se te zadruge iz leta v leto krepijo in da povečujejo svoje osnovne zmogljivosti (mehanizacijo, gospodarska poslopja, živinski sklad itd.). Poudariti pa je treba, da je to povečanje še vedno počasno v primerjavi s tistimi, kar bi bilo potrebno in je treba napraviti za napredek zadrug. Zadruge bi morale precej hitrejšim tempom povečevati svoje osnovne zmogljivosti, da bi mogle uspešno izpolnjevati svoje naloge pri pospeševanju kmetijstva in spreminjanju družbenih odnosov na vasi. — Razen tega je treba poudariti, da je znaten del zadržanih zmogljivosti še vedno nerentabilen: zadruge imajo veliko neuporabnih strojev, neizkoriščenih gospodarskih stavb, precej velike neobdelane površine itd. Pomanjkljivost je tudi v tem, da je zadržana živinoreja še vedno premalo razvita. V mehanizaciji so zadruge precej napredovale, vendar še daleč ne tako, kakor bi lahko. — Da bi okrepile svoja osnovna sredstva, morajo zadruge ustvarjati in povečevati svoje lastne sklade (iz dobičkov, iz katerih bodo kupovale mehanizacijo, plemensko živino in druga sredstva. Tako so razvalne letos številne zadruge, ki so dosegle pomembne rezultate.

V kaj so bile vložene investicije v zadrugah

Ta risba kaže strukturo investicij v kmetijskih zadrugah. Iz nje je razvidno, da so zadruge največji del investicijskih sredstev (okrog 33%) vložile v nakup kmetijskih strojev (traktorjev in drugih) in tovarnjakov. Ta usmeritev je pravilna. Krepitev strojnega parka bo zadrugam omogočila, da bodo v večji meri vplivale na individualne kmetovalce v smeri povečanja proizvodnje in spreminjanja družbenih odnosov na vasi.

Znata sredstva so bila prav tako vložena v zgraditev gospodarskih poslopij (okrog 21 odstotkov). To pojasnjujejo s čedalje večjo potrebo zadržanih ekonomij po takih poslopijih. Treba pa je poudariti, da so precej velika sredstva bila vložena v negospodarska poslopja (okrog 374 milijonov dinarjev).

Poudarimo od drugega še naložbe v industrijo in predelavo (okrog 9%) in nakup plemenske živine (6,6%). Z nakupom plemenske živine vplivajo zadruge na napredek živinoreje na individualnih go-

spodarstvih, kar je zelo važna za nadaljnji napredek kmetijstva. Vendar se nam zdi, da bi bila lahko sredstva vložena v nakup plemenske živine večja glede na pomen teh investicij za kmetijstvo.